

Кринична Ірина,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри менеджменту освіти та права;
Пікож Тамара,
магістрка менеджменту організацій, старший
викладач кафедри менеджменту освіти та права,
Центральний інститут післядипломної освіти,

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Процес розповсюдження інформаційних технологій в Україні й по всьому світі несе соціально-економічну та культурну інтеграцію і сприяє активному розвитку післядипломної освіти, що характеризується не тільки обсягом професійних знань, але й здатністю освітян перейти від теоретичних знань до використання нових технологій професійної підготовки в умовах розбудови інформаційного суспільства. У цьому контексті, виникає необхідність підвищення якості психолого-педагогічних складових використання інтерактивних технологій в умовах післядипломної освіти.

Впровадження інтерактивних технологій в умовах післядипломної освіти висвітлюється науковцями достатньо широко. Так, аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що педагогічним потенціалом інтерактивних технологій є напрацювання навичок та вмінь через власний досвід і знання, а також об'єктивна зумовленість та перехід від статичної освіти до динамічної практико-орієнтованої підготовки на основі компетентнісного, діяльнісного, системного та інтегративного підходів вимагає відповідних новій освітній парадигмі методів, засобів та технологій професійної підготовки, що відбувається в умовах розбудови інформаційного суспільства [1; 2]. Своєю чергою, психолого-педагогічні аспекти використання інтерактивних технологій в умовах післядипломної освіти у сучасній науці розглядається фрагментарно.

Оскільки «інтерактивне навчання» - це навчання, співнавчання, взаємо навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу, можна говорити про навчання у співпраці [3]. У цьому контексті розглянемо використання інтерактивних технологій в умовах післядипломної освіти через призму психолого-педагогічних аспектів.

Так, для освітян у процесі навчання створюються умови для виявлення ініціатив для набуття ними навичок спілкування і взаємодії в групі, формування ціннісно-орієнтаційної єдності групи, прийняття моральних норм і правил спільної діяльності, розвиток здатності вирішувати конфлікти, здібності до компромісів, адекватного оцінювання діяльності навколишньої та власної діяльності, формування стійкої мотивації до міжособистісної взаємодії не лише в навчальних, але і в професійних ситуаціях.

Найбільш популярні інтерактивні технології, які мають використовуватись в умовах післядипломної освіти для взаємодії між викладачами та особами, що навчаються – це ділові ігри, ситуаційний аналіз, комп'ютерні симуляції, комп'ютерне моделювання і практичний аналіз результатів, презентації на основі сучасних мультимедійних засобів, інтерактивні лекції, лекції пресконференції, об'єднаних у межах тренінгу з ситуацій квазіпрофесійної діяльності, які тісно пов'язані з інтеграцією до їх складу засобів інформаційно-комунікаційних технологій, таких як мультимедіа, гіпертекстового надання інформації, створення презентацій, відеоконференцій, інтерактивних електронних дошок, електронних освітніх ресурсів, цілісних інтерактивних освітніх комплексів, нейромережа чатGTP, тренінгів. І саме тренінги є одним із методів інтерактивного навчання та міжособистісного спілкування та соціально-професійного розвитку, які детермінують використання інтерактивних технологій і можуть здійснювати корекцію особистісних якостей, тактику і стратегію власної поведінки в конфліктних ситуаціях.

Міжособистісне спілкування, як елемент поведінки сприяє розвитку або блокуванню контакту між людьми. Повноцінний розвиток особистості, передусім психічний і соціальний, залежить від її спілкування, оскільки воно постає не тільки як важлива духовна потреба особистості, а і як головний інструмент, що забезпечує її зв'язок з іншими людьми. Тобто потреба людини у спілкуванні зумовлена як суспільним способом її буття, так і необхідністю взаємодії у процесі діяльності. Будь-яка спільна діяльність, передусім трудова, не може здійснюватися успішно, якщо між тими, хто її виконує, не будуть налагоджені відповідні контакти та взаєморозуміння. Цілі спілкування в такому випадку відображають потреби спільної діяльності людей. Ця діяльність разом зі спілкуванням відбувається в умовах соціального контролю, здійснюваного на підставі соціальних норм – прийнятих у суспільстві зразків поведінки, що регламентують взаємодію і стосунки людей. Необхідною умовою успішності процесу спілкування є відповідність поведінки людей, котрі взаємодіють, очікуванням одне одного. Крім того, спілкування обов'язково передбачає певний результат – зміну поведінки й діяльності інших людей. Таке спілкування називають міжособистісною взаємодією, тобто сукупністю взаємозв'язків і взаємовпливу людей, що складаються в процесі їх спільної діяльності [2].

Своєю чергою, в інформаційному суспільстві активного розвитку набувають інформаційно-комунікаційні технології та створюються умови для ефективного використання знань у вирішенні різноманітних завдань, які постають перед суспільством.

Так, Т. Мішаткіна комунікацію розглядає як інформаційну взаємодію та узагальнює основні параметри її відмінності від спілкування:

- спілкування передбачає не тільки інформаційний, а й особистісно-екзистенціальний, суб'єктивний зв'язок між людьми за збереження індивідуальності учасників;

- спілкування симетричне, оскільки передбачає функціональну рівність учасників як суб'єктів єдиної спільної діяльності;

- інформаційний процес асиметричний, оскільки ролі відправника повідомлення та його адресата різні, тому перший позначається як суб'єкт, а другий – як об'єкт;

- структура інформаційного повідомлення, як правило, монологічна, а спілкування – діалогічна [4].

Отже, відокремлення таких цілей інформатизації суспільства як підвищення якості освіти через упровадження та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі; забезпечення доступу до інформації для кожного члена суспільства; розвиток інтелектуальних і творчих здібностей на базі індивідуалізації освіти; забезпечення випереджального навчання фахівців розширить можливості освітян.

Інформаційно-комунікаційні технології впроваджуються шляхом створення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб, використання можливостей Інтернету, поширення гнучких технологій дистанційної освіти, видання електронних підручників тощо. Єдине інформаційне освітнє середовище поєднує широкий вибір навчального програмного забезпечення та мережевих технологій, зокрема, електронну пошту, форуми, чати, відеоконференції, аудіо- та відеозаписи та навчальні інструменти, що базуються на використанні вебтехнологій [2].

Таким чином, урахування психолого-педагогічного потенціалу освітян в умовах післядипломної освіти розширює можливості свідомості та долає кліпове мислення, яке сьогодні, на жаль, загрожує не тільки освітянам, а і всьому соціуму і щоб цього не сталося, треба при використанні інтерактивних технологій розвивати обов'язкову психолого-педагогічну компоненту освітнього процесу, яка стане запобіжним чинником незворотних змін у свідомості людей та соціуму в цілому.

Список використаних джерел:

1. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. А. Єрмоленко. Біла Церква: БІНПО, 2022. 37 с.
2. Психолого-педагогічні засади діяльності педагога сучасної професійної школи: навчально-методичний посібник / ав.: Дегтярьова Г. С., Козяр М. М., Руденко Л. А., Шиделко А. В. за ред. Руденко Л. А. – К.: Педагогічна думка, 2013. – 144 с.

3. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

4. Мишаткина Т. В. Педагогическая этика : учеб. пособ. / серия «Высшее образование» / Т. В. Мишаткина. – Ростов н / Д : Феникс ; Мн. : ТетраСистемс, 2004. – 304 с.